

**Науковий реферат статті Єрмаченка В. Є. та Дехтяр Н. А.
"Методичні аспекти аналізу показників світової та національної
туристичної галузі"**

Методологія розрахунку туристичних потоків в Україні заснована на тривимірній моделі, де види туризму (в'їзний, виїзний та внутрішній) об'єднуються в категорії (міжнародний, національний і туризм у межах країни). Оцінка виробництва у сфері національного туризму, подана у світових базах даних, є більш докладною, але її важко узгодити з національною концепцією. Детальний аналіз методології Ради з туризму і подорожей показує, що аналогічний підхід використовується в процесі оцінювання профілів країн, тільки з більшою або меншою схильністю до аналізу внутрішнього чи міжнародного ринку.

Згідно з первинними даними, доходи від в'їзного туризму перевищують витрати виїзних і внутрішніх туристів, але прямий внесок туристичної галузі у ВВП показує, що скоригований дохід від в'їзного туризму (витрати іноземних відвідувачів) склав 13,2 млрд грн, витрати внутрішніх туристів – 11,4 млрд грн (сумарний внесок у ВВП – 24,6), а витрати виїзних туристів оцінюються в 33,1 млрд грн (дані 2011 р., Україна). Таким чином, чиста галузь отримала збитки в $33,1 - 24,6 = 8,5$ млрд грн, але сальдо балансу грошових потоків не може бути виміряне з використанням тих же показників, тому що витрати посередників (закупівлі постачальників туристичних послуг) включають у себе як імпорт, так і проміжне споживання на внутрішньому ринку. Досліднику необхідно додатково розглянути дані, наведені в платіжному балансі з метою оцінювання чистого доходу туристичної галузі.

Офіційні дані щодо туристичних потоків України досить суперечливі у зв'язку з процедурою збору інформації. Міжнародні організації приділяють більше уваги підрахункам доходів і грошових переказів у процесі оцінювання функціонування національної економіки чи окремої галузі, але результативні показники, що характеризують сферу туризму в Україні, виражені переважно в кількості поїздок.

Експерти дають невтішні прогнози щодо доходів від в'їзного туризму в Україні, адже все більша кількість операцій переходить у прихований сектор (законна діяльність, яка не може бути статистично врахована), і особисті витрати резидентів постійно збільшуються, але не оцінюються. В Україні переведення доходів домогосподарств на користь приймаючих

держав є одним із чинників дефіциту бюджету, оскільки кошти, які могли б обернутися у вторинному секторі, витрачаються в зарубіжних країнах.

Залежність між прямим внеском туристичної галузі у ВВП та часткою доходу від експорту в загальному обсязі туристичних послуг достовірніше описується експоненціальною моделлю, коли частка надходжень від іноземних відвідувачів у загальному обсязі видатків не перевищує 70 %, а поліноміальною моделлю – коли доходи від експорту туристичних послуг перевищують 70 % від загального обсягу видатків. Дані 181 національної економіки показують, що сума надходжень від в'їзного туризму до валового доходу (складається з витрат і доходів від внутрішнього, в'їзного та виїзного туризму) не є вирішальним фактором, що впливає на частку туристичної галузі у ВВП, для більшості країн.

Стабільність туристичного ринку в державі підтримується розумним співвідношенням між внутрішнім споживанням, в'їзними і виїзними потоками. Досліджувані країни були згруповані практично рівномірно за часткою внутрішнього туризму в прямому внеску туристичної галузі у ВВП (близький до нормального розподіл), але за часткою виїзних витрат на подорожі були зміщені в цілому до максимуму.

Оцінка витрат індивідуальних туристів і тих, які користувалися послугами спеціалізованих компаній, і приватних грошових переказів в і з країни на сьогодні є загальною проблемою економіки туризму. Збільшення обороту електронних платіжних систем у країнах СНД повторює тенденції розвинених країн. Спрощення процедури здійснення міжнародних приватних платежів стимулює розвиток непов'язаних галузей і підвищує обсяг неврахованої державою зовнішньоекономічної діяльності.

Література: 1. The official site of the State Statistics Service of Ukraine. – Access mode : www.ukrstat.gov.ua. 2. The official site of the World Travel and Tourism Organisation. – Access mode : www.wttc.org. 3. UNWTO Tourism Highlights. 2012 edition [Electronic resource]. – Madrid : The World Tourism Organization, 2012. – 16 p. – Access mode : mkt.unwto.org/en/publication/unwto-tourism-highlights-2012-edition. 4. On Tourism : Law of Ukraine of 15.09.1995 No. 324/95-BP [Electronic resource] // Відомості Верховної Ради України [Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny]. – 1995. – No. 31. – Art. 241. – Access mode : zakon1.rada.gov.ua/laws/show/324/95-vp/print1353616985901951.

Інформація про авторів

Єрмаченко Володимир Єгорович – канд. екон. наук, професор кафедри туризму Харківського національного економічного університету (61166, м. Харків, пр. Леніна, 9а, e-mail: yvy@hneu.edu.ua).

Дехтяр Надія Анатоліївна – канд. екон. наук, доцент кафедри туризму Харківського національного економічного університету (61166, м. Харків, пр. Леніна, 9а, e-mail: sephrenia@yandex.ru).